

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

De Verborvm Significatione. Titvlvs XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

ad hoc beneficium, à quibusvis sententis conf...

CAP. XXIII.

Idem. Quin quis abs; tuo mandato manus injicit & in cle...

CAP. XXIV.

Idem. Mater ecclesie plerumque nonnulla rationabi...

Idem. Mater ecclesie plerumque nonnulla rationabi...

iusmodi cautionem prestare juraverint, quod quum...

DE VEROBVM SIGNIFI- catione.

TITVLVS XII.

CAP. I.

Declarat hic Innocentius quid significet verbum privilegii: res...

Veniens & infra. Per illa verba privilegii: in...

& alii miferi. b. al. dicitur. c. Val. L. i. C. de ad. vel. ubi...

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

nihil ab ipsis legis diocesanæ nomine valeat per Episcopos exigi: quæ (secundum privilegium Alexandri) non possint interdico, seu excommunicatione suppungi: quas in locis hujusmodi dicti fratres habent potestatem petita à sede apostolica licentia, constituendi, easque cum suis plebibus per suos clericos idoneos gubernent, qui ratione plebium examinandi Episcopis presententur: ut ab eis curam recipient animarum, cum plebes Episcopis sint subiectæ. Cæterum dicti fratres decimas de laboribus & novaliis suis, quos propriis manibus aut sumptibus excolunt, aut aliis bonis sibi à Deo præstitis, conventibus clericorum ordinis sui (à quibus quarta vel tertia nullatenus exigatur) cum integritate perfolvant: salva moderatione concilii generalis.

In aliis eorum possessionibus jure communi, seu quolibet alio ecclesiæ parochialibus, diocesano Episcopo reservato: Per declarationem autem hujusmodi nolumus defensionibus aliis, seu iuribus partium derogari.

CAP. II.

Declarat manifestum & evidens esse spioniam, & idem significare quoad casum decreti de elect. Si facti. Ioan. And.

Constitutionem felicis recordationis Gregorii Papæ prædecessoris nostri editam in concilio Lugdunen. ut si forte inter cætera qua obijciuntur electo, aut postulato, seu aliis promovendo ad aliquam dignitatem, evidentem scientiam, vel alium personæ defectum opponi contingeret, de illo primitus cognoscatur: & si opponentem inventum fuerit de iure veniatur, à causæ illius prosecutione totaliter sit exclusus, & aliis puniatur, ac si in obijctorum probatione omnium defecisset: in illo, qui manifestum defectum in visu, auditu, & aliis corporis sensibus, nec non & in memoria, & etiam intellectu opponit electo, locum habere: ac quod ad intentionem constitutionis ipsius, manifestum & evidens, idem super eodem declaramus.

Declarat conspiratores & conjuratores, qui iuraverunt & statuerunt de non recipiendo aliquem in canonicum ad mandatum Papæ, donec possit resistere. Ioan. And.

Ceterum canonicos cuiusvis ecclesiæ, qui statum fecerunt solemniter, & iuramento firmarunt, quod ecclesiam suam & se ipsos contra omnes impetrantes canonicam ipsius ecclesiæ defenderent, usque ad ius vel sententiam, quantum possent, ad iudicium domini Papæ, vel specialis mandati eiusdem: & quod communibus expensis, ac cum procuratorio sigillo capituli sigillato eadem defenso fieret: & quod, quando aliquis de canonicis eiusdem ecclesiæ defensionem huiusmodi, & oppositionem vellet prædicto modo subire, alii canonici non possent nec debent recipere in canonicum, nec habere pro canonico in capitulo, vel extra caputulum impetrantem: conspiratores & conjuratores contra sanctam Romanam ecclesiam, ac libertatem, obedientiam & auctoritatem ipsius decernimus, & eosdem tanquam conspiratores ac conjuratores secundum sanctiones canonicas puniendos.

Statutum de non recipiendo aliquem ad Papæ mandatum, nisi ex causis detestabilibus & illustribus, h. d.

Statutum quoque ipsius (quod capitulo prælibato & singulis eius personis libertatem, obedientiam eidem ecclesiæ Romanæ debitam exhibendi: saltem usque ad sententiam, & e pontificum Romanorum iudicium, seu speciale mandatum, liquidò interdicit, promptum futurorum gravaminum & expensarum discrimen ingerens, contra legitimas sanctiones laudabile votum execrantiū lites vetat, injustam litem movere compellit, inique controversias, seu lites cedendo, bonam

a In plerisque antiquis codicibus, etiam impressis ita: Nicolaus quartus. b al. corporis, c al. & pontificum & Romanam, &c.

fidem seu conscientiam agnoscere prohibet, & ad id ad peccandum) conspirationem & conjunctionem continere contra libertatem & auctoritatem sanctæ apostolicæ manifestè, ac aliis detestabilibus, propositis & reputamus.

CAP. III.

Constitutio amplissima præ cæteris decretis & capitulis circa devotissimum regularem ordinem prædictum, & fratres minores (quos corrigere vocant) & alios prædicti, sine ad omnia evangelii consilia obijciat. Et necesse est præcipuum habere, & pecuniam recipere, legatibus, & aliis personis valeant: cum nullus alius ambigatur de huiusmodi resolutione.

Idem. **E**xit qui seminat a feminare semen suum. De hoc Patris in mundum, velle scilicet humanitatis virtutis in singulis Testis Christus, verbum evangelium, in singulis & deides, & iuxta propriam voluntatem, studiosos & deides, & iuxta propriam voluntatem, in terram semen suum delectum delectum evangelicam sine delectu dispersit in omnes, qui seminat futurus ad se, omnes salutare venient: qui tandem in Deo patri pro salute omnium in telemperantia & mansuetudine precium immolavit. Licet autem huiusmodi regulos communicativa Dei charitate diffundit, alii ceciderit secus viam, super corda filiter horum suggestioibus pervia: alii supra petram, corda licet nullo fidei vomere penetrata: alii in spinis, corda scilicet hominum divitiarum sollicitudinibus cæcavit. Et ideo unum pravis affectibus concitatum, aliud aridum, quia gratia caret humore, ostentat verò legitur inordinatis sollicitudinibus infestatum. Aliud tamen mitis cor & docile, terra bona, sicut hoc est minorum fratrum mitis & docilis in pauperum humilitate per alium Christi confessorum Franciscum radicata religio: qui ex illo vero semine geminata germen illud, per regulam ipsius in filios, quos statim Deo per suum ministerium in oblatione evangelii generavit. Illi sunt filii, qui docere debent verbum æternum Dei filium, in illum humanam naturam in homo vitalis uteri, potens salutare animam, in mundum necesse susceperunt. Illi sunt illius sanctæ regulæ perfectiores, quæ evangelico fundatur eloquio à viâ Christi roboratur exemplo, fundatoris militatibus testibus, Apostolorum eius sermonibus auctibus, summa hæc est apud Deum & Patrem mundum per ipsius exemplariter & verbaliter Apostolus tradidit, & commisit per Spiritum Sanctum beato Franciscum, & eum locutionibus inspirata, totius in se quasi continet verbum nium Trinitatis. Hæc est, cui (attestante Paulo Apostolo) nemo de cætero debet esse molestus: quæ Christus stigmatibus lux passionis confirmavit, velens innotescere ipsius passionis suæ lignis notabiliter insignitum. Sed nec sic contra fratres ipsos minores, & regulam hostis antiqui cessavit alitum, qui potius contra nos nitens supereminare zizaniam, interdum auctoritate agitatos invidia, iracundia, & indifferetia infestavit: mordentes fratres & eorum regulam, quæ illucritam, inobservabilem, & discriminosam, castitatem, inobservabilem, non attendentes hæc sanctam regulam (ut prædicitur) præceptis ac moribus salutaribus institutam, apostolicis observationibus roboratam, per plures Romanos Pontifices & approbatam, &

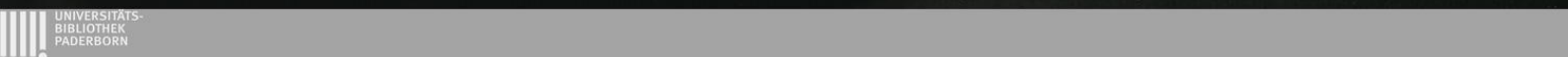
a In antiquioribus codicibus, etiam impressis ita: Exiit qui seminat, & infra: & max. sequitur decretalis Privilegium, ex prima atam glossa hic constat non fuisse sanctam regulam, sed d. decreti ad iudicium tantum. b Non tenent per omnia, ut ex eadem quorundam, & alibi. Font. c Franciscus III. Imperatorum III. Gregorius IX. Font.

per sedem Apostolicam confirmatam, tot divi-
 nitatis testimoniis communitam, quae credibilia facta sunt
 in hoc factis vitiis, in observantia hujus re-
 gularum & finitibus dies suos, quorum non-
 nisi in sancto Catalogo sedes eadem ex eorum vi-
 tiis in sanctis fecerit asserit. Ac novissime, quasi diebus
 illis, per pia memoria Gregorium Papam nonum, pre-
 cedentem nostrum approbatam esse, ex evidenti uti-
 litate, quae de ipsa conlequitur universalis ecclesia, in
 generali Lugdunensi concilio declaratur. Nec nos mi-
 nus credimus, imo profundius cogitamus, sicut pen-
 detur sublimis ceteri catholicae fidei observatio-
 nis, quae ipse Deus ordinem praedictum & eius observato-
 rem inspicit, sic eos, insurgentes in ipso rancore
 salutari subdito praeservavit, quod nec ipsos fu-
 turum contulerit: qui potius in vigore regulari
 observantia & amplius in suorum observantia man-
 dentibus, Veritatem, ut ordo praedictus (quibuslibet
 pariter satisfactibus) distincta & pura vigeat claritate,
 ut non fratres ejusdem ordinis nuper in generali ca-
 pite congregati providentes, dilectis filiis generali
 nonnulli alii provincialibus ejusdem ordinis mi-
 nistris, qui in capitulo ipso conveniant, in nostra praesentia
 constituitur, cum ad plenam observationem re-
 gulae eadem in vigore spiritus eorum fervere nota-
 verimus: Vnum est nobis (ut more debitis hujus-
 modi morandi vias praediceremus) aliqua, quae in
 ipsa regula videri poterant dubia declarare: nonnulla
 praecedentes nostros etiam declarata pleniori cla-
 ritate differere: in aliquibus etiam regulam ipsam con-
 traveniens puritati eorumdem conscientiarum proinde
 nos autem, qui a tenetis sumis ad ordinem ipsam
 officium nostrum & exercimus, in illis succedendo, cum
 aliquibus ejusdem confessoris sociis, quibus eius vita
 & conscientia nota erat, super ipsa regula & sancta
 scriptura beati Francisci intentione frequentem collationem
 habuimus. Et tandem cardinalis, ac postmodum ejusdem
 ordinis per praedictam sedem gubernator & promotor,
 & corrector effecti, conditiones praedicti ordinis
 etiam nobis cura palpavimus in apostolatus
 officium de pia intentione confessoris praedicti,
 quibus deus, quae regulam ipsam & eius observantiam
 committunt: ex praedictis longa etiam experientia in-
 formata, nos ad ordinem praefatum convertimus
 scripturas. Et tam ea, quae per eosdem praecedentes ap-
 probata & declarata esse noscuntur, quam etiam ipsam
 regulam & eam contingentia, maturitate plena discul-
 sumus. Nonnulla in praesenti serie statimus, declara-
 vimus, certius approbavimus, approbata confirmavi-
 mus, etiam, & concessimus, plura etiam ordinando
 confirmamus & clarimus, quae infra scriptis articulis plenius
 continentur. In primis, quae (sicut intelleximus) ab
 antiquis nostris habitantibus, an fratres ejusdem ordinis, tam ad
 conscientiam, quam ad praeccepta evangelii teneantur: tum
 quia in regula praedictae principio habetur, Regula &
 vita minorum fratrum haec est: scilicet Domini nostri
 Jesu Christi sanctum evangelium observare, vivendo
 in obedientia, sine proprio, & in castitate; tum ex eo,
 quod in eadem regula continetur sic: Finito vero an-
 no probationis recipiantur ad obedientiam, promit-
 tentes vitam istam semper & regulam observare: tum
 etiam, quia in fine ipsius regulae continentur haec ver-
 ba, paupertatem, & humilitatem, ac sanctum evange-
 lium Domini nostri Jesu Christi, quod firmiter promisi-
 mus observemus.

Licet felix recordationis Gregorius Papa nonus
 praedecessor noster hunc articulum & nonnullos alios
 ejusdem regulae declaravit: quia tamen eius declara-
 tio propter aliquorum insurgentium in fratres & regula-
 lam inordinatos vel mordaces insultus, & multorum
 postea emergentium casuum considerandos eventus,
 in aliquibus obscura, in aliquibus semitensa, & in mul-
 tis etiam contentis in ipsa regula insufficientem videtur:
 Nos obedientiam & insufficientiam hujusmodi praefatae
 interpretationis declaratione amovere volentes,
 & cuiuslibet ambiguitatis scrupulum in eisdem de sin-
 gulorum mentibus plenioris expositionis certitudine
 amputare.
 Dicimus, quod cum in principio regulae non abso-
 lute, sed cum quadam modificatione, seu specificatione
 ponatur: Regula & vita minorum fratrum haec est:
 scilicet Domini nostri Jesu Christi sanctum Evangelium
 observare, vivendo in obedientia, sine proprio, & in
 castitate: quae tria eadem regula multum a se pro-
 cequantur, & nihilominus alia nonnulla subiecit, preci-
 piendo, prohibendo, consulendo, monendo, hortando,
 & sub aliis verbis, ad aliquem modorum redicibilibus
 praedictorum: de intentione regulae liquere valeat aper-
 tius: ut illud, quod in professione, quam absolute, sub-
 nechi videtur, promittentes vitam istam semper & re-
 gulam observare, & quod in fine subiungitur, & sanctum
 Evangelium Domini nostri Jesu Christi, quod firmiter
 promissimus, observemus: totum ad ipsius regulae modi-
 ficatam, vel determinatam, seu specificatam princi-
 pium redicatur: videlicet ad observantiam Evangelium
 (ut praedicitur) per ipsam regulam in illis tribus modi-
 ficatam, vel determinatam, seu specificatam. Cum non
 sit verisimile ipsum factum verbum ab ipso semel cum
 quadam modificatione, vel determinatione, seu speci-
 ficatione prolatum, licet quasi succedente repetitione,
 voluisse in sui repetitione data sibi per eum modifica-
 tione seu specificatione sine certa causa casere: Et tri-
 utriusque juris argumenta nos doceant, ea quae in
 medio, ad finem atque principium, & ea quae in fine, ad
 utrunque vel eorum alterum saepe referri. Et dato, quod
 absolute diceretur omnino, promitto sanctum Evange-
 lium observare: non & professor hujusmodi intende-
 ret se ad omnem consiliorum observantiam obligare:
 quod vix aut nunquam posset ad literam observare:
 propter quod talis promissio illaqueate profertur a-
 nimam videtur. Clare videtur promissionem hujus-
 modi ad alium intellectum abique intentione promit-
 tentis non debere pertinere: nisi ut observantia Evan-
 gelii sit, sicut in dicta repetitur à Christo, videlicet quod
 praeccepta ut praeccepta, & consilia ut consilia a promit-
 tentibus observentur. Quam intellectum etiam in e-
 isdem verbis habuisse identembeatus Franciscus in serie sui
 propositus in regulae pariter ostendit: cum aliquis Ev-
 angelica consilia indicat, ut consilia; sub verbis moni-
 tionis, exhortationis & consilii, nonnulla vero sub pra-
 hibitione ac verbo praeccepti: per quod patet, quod non
 fuit loquens intentio e, quod fratres ex professione
 hujusmodi regulae ad omnia consilia, sicut ad praec-
 cepta Evangelica teneantur: sed solum ad illa consilia,
 quae in eadem regula praecceptivè vel inhibitoriè; seu
 sub verbis aequipollentibus sunt expressa: Unde nos
 ad fratrum ejusdem ordinis conscientias plenarie se-
 renandas declaramus, quod ex professione ejusdem
 regulae, fratres ipsi ad ea tantum Evangelica obser-
 vanda consilia sunt adstricti, quae in ipsa regula praec-
 ceptivè vel inhibitoriè; seu sub verbis aequipollentibus
 sunt expressa.

a. Regis pater Ant. circa finem tertiae part. sua chronis. b. Idem
 ante haec in 22. in exitu viay. quorundam. var. nunc vero. post prin-
 cipium.

a. Quae velle in gloss. rubr. infra cod. de reg. jur. tit. pro. Font.
 b. alii cum professor, &c. c. Eius ex verbis colligitur intentio,
 Font.

exprimuntur. Ad nonnulla verò alia per evangelium data consilia ed magis, secundum exigentiam sui status, tenentur, plusquam ceteri Christiani, quò per statum perfectionis, què per professionem hujusmodi assumptam, se obtulerunt Domino holocaustum medullarum, per contemptum omnium mundanorum. Ad omnia autem, quæ in ipsa regula continentur, tam præcepta quam consilia, quam cetera ex voto professionis hujusmodi, non aliter tenentur, quam eo modo, quo in regula ipsa traduntur: ut scilicet teneantur ad eorum se observantiam, quæ in eadem regula ipsis sub verbis obligatorii indicuntur. Cæterorum verò oblationum, quæ sub verbis monitoriis, exhortatoriis, informativiis, & instructoriis, seu quibusvis aliis continentur: eatenus magis conceditur de bono & a quo eos profecti, quò imitatores tantis effectibus Christi fecerunt. Porro cum ipsa regula expressè contineat, quòd fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliam rem: sitque declaratum per eundem prædecessorem nostrum Gregorium novum, & nonnullos alios, hoc servare debere, tam in speciali, quam etiam in generali: quàm sic arctam abdicatorem venenos obrektionibus aliquorum incensata damnaverit astutia, ne fratrum eorumdem perfectionis claritas in talium imperitis sermonibus laetur: dicitur quòd abdicatio proprietatis hujusmodi omnium rerum non tam in speciali, quam etiam in generali propter Deum meritoria est & sancta: quam & Christus viam perfectionis ostendens, verbo docuit & exemplo firmavit: quamque primi fundatores militantis ecclesie, prout ab ipso fonte hauerant, volentes perfectè vivere, per doctrinæ ac vite exempla in eos derivarunt. Nec his quisquam putet obstitisse, quòd interdum dicitur Christum loculos habuisse: nam sic Iesus Christus, cuius perfectæ sunt opera, in suis effectibus viam perfectionis exercuit, quòd interdum infirmorum imperfectionibus condescendens, & viam perfectionis extolleret, & imperfectionum infirmis semitas non damnaret: sic infirmorum personam Christus suscepit in loculis: sic & in nonnullis aliis infirma humanæ carnis assumens (prout evangelica testatur historia) non tantum carne, sed & mente condescendit infirmis. Sic enim humanam naturam assumpsit, quòd in suis operibus perfectus existens, in nostris factus humilis, in propriis permansit excelsus. Sic & summæ charitatis dignatione ad actus quosdam nostræ imperfectioni conformes inducitur, quòd à summæ perfectionis reatitudine non curvatur. Egit namque Christus & docuit opera perfectionis. Egit etiam infirma, sicut interdum & in fuga patet: sed utrumque perfectè perfectus existens, ut perfectus & imperfectus sc. viam salutis ostenderet, qui utroque salvare venerat: qui tandem mori voluit pro utriusque. Nec quicquam ex his infurget erroneè, quòd taliter propter Deum proprietatem omnium abdicantes, tanquam homicida sui vel tentatores Dei vivendi discrimini se committant: sic enim seipos committunt divinæ providentiæ in vivendo, ut viam non contemnant provisionis humanæ: quin vel de his, quæ offeruntur liberaliter, vel de his, quæ mendicantur humiliter, vel de his, quæ conquiritur per laboriosum sustententur, qui triplex vivendi modus in regula providetur expressè. Profectio si (juxta promissum salvatoris) nunquam deficit fides ecclesie, per consequens nec opera misericordie subrahentur: ex quo Christi pauperibus omnis ratio diffidentia eu-

a Verba obligatoria sunt: tenentur, habentur, & alia declarata in Clem. cap. i. s. ut autem sic. s. præterea eam. Item b Extravagant. quia querendum. declarata hanc rationem offerre, quòd Christus nec in speciali, nec in generali propriam habuit font.

iuslibet videtur esse sublati. Ex quibusdam autem quibus est aliquatenus presumendum, hæc causa debet esse sicut nec ceteris, si nec ipsi fratres, qui per se seque necessitatis amiculo, ad providendum necessitatis nature, via omnibus extrema necessitate concessa, præcluditur: cum ab omni lege canonica necessitas sit exempta: nec talem abdicatorem proprietatis omnimode, renunciantem usui necessitatis sit considerate principium, propriam necessitatem, uti fructum, jus utendi, & simpliciter uti, & ultimo tanquam necessitate egatur, accipere careat possit vita mortalium: nulla propterea potest professio, quæ à se usum necessariis necessitatibus cludat: verum condecens fuit et professio, quæ se deo uteretur, nisi in tanta pauperum necessitate deslati, omnium abdicare dominium & tenentiam, cessatam necessitate usi fore contentam. Neque hoc quòd proprietatem usui, & rei cuiusque dominium abdicasse videtur, simpliciter omni re renunciantem, convincitur: qui inquam usui, non iuris, sed iustitiam modo nomen habens, quod facti est tantum, ut utendo præbet utentibus, nihil inter: quoniam necessitatem rerum, tam ad vite sustentationem, quàm ad officiorum sui status executionem (ex quo quodammodo pecunia infra subiungitur) moderatus usus, sed modum eorum regulam & veritatem omnimodam, concessus est fratribus: quibus rebus frater hinc possident durante conceditis licentia, & iuxta modum præsentis seritè continentur. Nec his obviare coguntur, quòd civilis providentia in humanis rebus habundare consuevit: videlicet non posse usum vel usum fructum à domino perpetuo separari: quòd in dominium dominis (semper abdicente eis) ad necessitatem utilem, temporalem utilitatem tantum in constantem prospiciens ista decrevit. Retentio namque dominii rerum cum concessione usui suo propterea non est infirmuosa domino, cum sit tantum ad usum, & professione pauperum opportunum, quòd in hoc casu tenetur utilior, quanto commutatur temporalia per eternis. Profectio non fuit confessio Christi regali instituentis intentio: quinimo contrarium in illo confessio, contrarium vivendo servavit, cum & ille temporalibus ad necessitatem usui fuerit, & in illis locis in regula usum talem licere fratribus mandavit. Dicit namque in regula, quòd clerici faciant divinum officium: ex quo habere poterunt brevitatem: nec potenter insimans, quòd fratres sui habitum esse oportet: breviarium & librorum, qui sunt ad divinum officium pertinent. In illo quoque capitulo dicitur, quòd fratri & custodes pro necessitatibus infirmorum, & fratribus induendis, per amicos spirituales solam materiam gerant, secundum loca & tempora & frater respiciat: sicut eorum necessitas invidet in tempore ad illa: nam exhortans fratres, per congruam laboriositatem ad otium evitandum, dicit, quòd de mercede ipsorum pro se & suis fratribus corporis necessitas recipiant: de quo alio quoque capitulo continetur, quòd fratres in eadem regula, quòd in predicatione, quæ non fructuaria sunt examinata & casta eorum eloquia ad utilitatem adificationem populi: annuntiando eis vitam per amorem poenam & gloriam. Sed constant est, quòd hoc per se non fundit venenter haberi non potest, si in illis locis a-

a De confessione dicitur: facti sunt ipsi, scilicet, dicitur, & factum est quod non est: cum per dicitur, sed factum est. Videtur, quòd de confessione dicitur, quòd factum est, & factum est, & factum est. Lib. i. cap. i. de confessione dicitur, quòd factum est, & factum est. Ex

quibus omnibus satis claret ex regula, ad victum, vestitum, divinum cultum & sapientiale studium, necessarium utrumque fratribus esse concessum. Patet itaque sane intelligentibus ex praedictis, regulam quoad abdicatorem hujusmodi, non solum observatam, possibilem & licitam, sed meritoriam & perfectam: & eo magis meritoriam, quod per ipsam profectio ipsius magis a temporalibus propter Deum (sicut magister) elongantur. Ad haec cum fratres ipsi nihil huius specialiter acquirere, vel eorum ordinem possint etiam in communi, & cum aliquid propter Deum ipsis offeratur, conceditur, vel donatur, ea si secus non exprimitur, conceditur, vel donatur, verisimiliter creatur intentio, utrem huiusmodi oblatam, concessam, vel donatam perfecte concedat, donec auferat, vel ab aliis transferre cupiat propter Deum, vel ad personam, in quam loci Dei congruentius huiusmodi dominiam transferat, quam sedes praefata vel persona Rom. Pontif. Christi vicarii, qui pater est omnium, & fratrum minorum nihilominus specialis. Ne tamen utrumque sub incerto videatur esse dominium; cum quia illius suo modo, servus domino, & monachus conventus res sibi oblatas, concessas vel donatas acceptas, omnium utilitatem & librorum, ac eorum motum praesentem futurorum, quae & quorum utilitatem, sicut ordinibus vel fratribus ipsis licet habere, propter Deum & dominum a (quod & fere dicitur Papa IV. praedec. nosse fecisse dinoscitur) in usum & Romanam ecclesiam plane & libere pertinere huiusmodi constitutione in perpetuum valitura faciunt. Praeterea loca emptas de elemosynis diversis, & aliis seu concessis fratribus, sub quacunque forma verborum (licet fratres sibi cavere debeant, quod huiusmodi verbi status suo incompetentibus non utantur) diversis seu pro indiviso possidentibus, seu certe partem in ipsis locis habentibus, in quibus ipsi possident pro indiviso, seu certas partes habentes nihil huius oblatione seu concessione huiusmodi reservaverunt: similiter & in ius & dominium ac proprietatem nostram & ecclesiae praedictae eadem auctoritate succedunt. Loca vero seu domos pro habitatione fratrum & laicali persona vel collegio vel ipsis fratribus in integro concedenda seu etiam offerenda (si talia de voluntate conferentis fratres inhabitare contigerint) perseverare tantum voluntate concedentis inhabitant. Ac illa libere praeter ecclesiam & oratoria ad usum destinata, & coemeterium, quae tam ad praesens, quam ad futura, in ius ad proprietatem nostram de praedicta Romana ecclesiae simili modo & auctoritate recipimus, mutata concedentis voluntate, ac ipsis fratribus parata dimittantur: in quorum locorum dominium seu proprietate nihil nobis vel praefata Romana ecclesiae retinere omnino: nisi ea specialiter de nobis seu ipsius Romanae ecclesiae recipiant assensu, & si in eisdem locis reservaverit dominium sibi in concedendo concedens, praeter inhabitatorem fratrum, speciale & dominium in ius ecclesiae speditur non debet: sed potius plene liberum maneat concedenti. Super ne utentibus, nec alia praeter eorum usum ad necessitates & officiorum sui status executionem (non omnium rerum usum habere debent ut dictum est) illa superfluitatem, divitias, seu copiam, quae de regere pauperum, vel ad thesaurizationem, vel eo antea, ut ea distrahant, live vendant, recipiant, nec sub colore proinde in futurum, nec alia occasione: quominus omnibus appareat in eis, quoad dominium omnimoda ablatio, & in aliis necessitas. Hoc autem fecun-

dum exigentiam personarum & locorum, ministri & custodes simul & separatim in suis administrationibus & custodiis eam discretionem disponant: cum de talibus internum personarum qualitas, temporum varietas, locorum conditio, & nonnullis aliis circumstantiis plus minusve, ac aliter providere requirant: ista tamen sic faciant quod semper in eis & eorum actibus pauperas sancta & luceat: pro ut ipsis ex eorum regula invenitur indistincta. Ceterum cum in eadem regula sit super praecipuo distinctione prohibuit, ne fratres recipiant per se vel per alios denarios vel pecuniam ullo modo: idque fratres in perpetuum servare cupiant, & velut inunctum necesse habeant adimplere: ne ipsorum puritas in huiusmodi observatione praecipui maculetur in aliquo, & ne fratrum conscientiae aliquibus aculeis stimulentur. Articulum istum propter detrahentium morsus profundius, quam nostri praedecessores fecerint assumentes, ac ipsum clarioribus determinationibus prosequentes, dicimus in primis, quod fratres ipsi a mutuis contrahendis abstineant, cum eis mutuum contrahere (ipsorum status considerato) non liceat: possint tamen ipsi pro satisfactione faciendi, pro eorum necessitatibus, quae tempore occurrerint (cessantibus elemosynis, de quibus satisfieri commode tunc non potest) circa cuiuslibet obligationis vinculum dicere, quod per elemosynas & alios amicos fratrum ad solutionem huiusmodi faciendam intendant fideliter laborare. Quo casu procuratur a fratribus, quod illi, qui debent elemosynam, per se vel per alium, non nominandum ab ipsis, suscipi poterit, sed ab eo potius iuxta suum beneplacitum assumendum, huiusmodi satisfactionem faciat in totum vel in partem, prout sibi dominus inspirabit. Si tamen ipse hoc nollet facere, vel non posset, vel quia recessus eius immineret, aut quia quibus hoc velit committere, notitiam non habet fidelium personarum, seu quacunque alia occasione vel causa: declaramus & dicimus, quod in nullo regulari puritas infringatur, aut quomodo libet ipsius observantia maculatur, si fratres ipsi alicuius vel aliquorum sibi content dare notitiam, vel aliquos seu aliquem nominare, aut etiam praesentare: cui vel quibus si elemosynam faciendi placuit, committi possit executio praedictorum, ac ipsius habeatur assensus super subrogationibus infra scriptis. Ita tamen, quod penes ipsum dantem dominio, proprietate, ac possessione ipsius pecuniae cum libera potestate revocandi sibi pecuniam ipsam tempore usque ad conversionem ipsius in rem deputatam, plenae, libere, ac integre remaneantibus, in ipsa pecunia nihil omnino fratres juris habeant, nec administrationem, seu dispensationem, nec contra personam nominatam vel non nominatam ab eis, cuiuscunque conditionis existat, in iudicio, vel extra, actionem, perfectionem, aut aliquid aliud ius intendant, qualitercunque persona praedicta in commissione huiusmodi se habeat: liceat tamen fratribus suas necessitates insinuare, ac perficere: vel exponere personae praedictae, ac eam rogare, quod solvat &. Possint etiam personam eandem exhortari ac inducere, quod fideliter in re commissa se habeat, & animae suae salutem in commissa sibi executione provideat. Ita tamen, quod ab omni ejusdem pecuniae administratione, seu dispensatione, & contra praedictam personam actione seu persecutione (ut praedictum est) fratres abstineant omnimodo. Si vero personam huiusmodi nominatam, vel non nominatam a fratribus (quod minus per se possit exequi, quod praedictum contigerit per absentiam, infirmitatem, voluntatem

a Quia sibi de meo sit nomen, quod pronomen fratri minoris non convenit: & hanc provisionem circa pecuniam approbat Clemens. xxi. ubi vide a 4. porro, usque ad 4. prout. Item b Quia de hereditibus suis personis: vide infra eod. 4. in versu 4. vni.

tem, seu locorum distantiam, ad que ipse nollet accedere, in quibus esset solutio seu satisfactio facienda, vel per occasionem aliam impediri: licet fratribus cum conscientia puritate quandam aliam personam subrogandam ad premissa in nominando & aliis (si ad primatum dantem non possint vel nolint habere recusum) cum ipsa persona facere, sicut supra proxime declaravimus ei licite cum prima: duarum enim personarum ministerium per viam subrogationis (ut dictum est) communis & generalis videtur posse in predictorum executione sufficere, cum predicta satisfactio presumatur posse celeriter expediri. Si tamen (ut interdum dicitur) propter locorum distantiam, in quibus esset satisfactio facienda, & conditiones seu circumstantias alias, casus emergeret, in quo videretur plarium personarum subrogandarum ministerium opportunum: licet ipsis fratribus in hoc casu iuxta negotii qualitatem (servato modo predicto) plures personas assumere, nominare, seu presentare ad istud ministerium exequendum. Et quia oportet & expediri fratri necessitatibus, non solum illis, pro quibus jam esset solutio seu satisfactio facienda (ut superius proxime dictum est) sed etiam imminentiibus, sive tales necessitates ingruentes imminere, quae brevi tempore expediri valeant sine rales, licet pauca comparativè, quantum proviso ex sui conditione necessario tractum a tempore habet: ut in libris scribendis, cedulis seu adificiis ad usum habitationis ipsorum construendis, libris & panis in locis remotis emendis, & aliis similibus, si quae occurrerint, cum moderamine supradicti salubriter provideri. Sic in istis necessitatibus clare distingui- mus, sic in eis fratribus posse tute & salva conscientia procedere declaramus: videlicet ut ingruenti vel imminenti necessitate, quae brevi tempore, vel quae interdum ex aliquibus circumstantiis non sic brevi (ut supra in proximo casu dictum est) valeat expediri: tam quoad dantem elemosynam, quam quoad nominatum vel substitutum in omnibus & per omnia (sicut in articulo solutionis pro necessitatibus praeteritis faciendae supra proxime declaravimus) procedatur. In ea vero necessitate quantumcumque praesentialiter ingruenti, quae tamen ex qualitate sui (ut praedicitur) tractum temporis habet innoxium b, quia in eo casu verum simile est, quod tantum rone distantiae locorum, quae expeditio necessitatis ipsius ex sui conditione requireret: cum etiam circumstantiarum ipsius necessitatis ratione pensata frequenter casus acciderent, in quibus ad expeditionem necessitatis hujusmodi oporteret, quod per diversas manus & personas transiret pecunia necessitati hujusmodi deputata: quarum omnium personarum impositibile quasi esset dominum principalem pro ipsa necessitate pecuniam deputatam, seu etiam substitutum ab eo. Etenim etiam ab ipso substituto (si casus talis accideret) potest subrogatum habere notitiam: declaramus, & dicimus, quod in hoc articulo, praeter dictos duos modos in necessitatibus praeteritis & ingruentibus, quae possint brevi tempore vel interdum non brevi (ut supra exprimitur) expediri (ut praediximus) observandos ad observandam ipsius regulam & professorum ejus omnimodam puritatem. Quod si praedictum sit elemosyne hujusmodi elargitor, vel ejus minister, qui possit hoc facere & velit: expresse illi praedicitur a fratribus, quod sibi placeat ut (dominio talis pecuniae cum libera potestate revocandi sibi pecuniam ipsam penes ipsum semper usque ad conversionem ipsius in rem deputatam liberè remanente, ut in aliis duobus casibus superius dictum est) per quorumcumque manus pecunia seu elemosyna ipsa tractetur, sive personas ab eo vel à fratribus nominatas, totum suo consensu, voluntate & au-

toritate procedat: quo assensum dicitur potestatem praedictis, securè fratres re empta vel acquisa de illa pecunia) uti possint. Ad majorem tamen puritatem omnium claritatem hanc perpetuam valentiam praedictis serie declaramus, quod fratres (praeter praedicta) & ingruentibus necessitatibus observari non intelligantur, nec dicitur possint per se vel per aliquam professionis sui ordinis puritatem: contra regem vel teat ex praemissis, ipsos fratres non solum in rebus, proprietate, dominio, sive cum ipsius pecunia: immo etiam a contragatione qualibet ipsius, & alia puritate penitus alienos. In eo vero casu quando (praeter praedicta) pecunia in licitum rei habende vel mercedi committitur sit conversa) concedentem pecuniam tamen congerit: si concedens in concedendo dicitur vel respicit, quod persona deputata pecuniam ipsam in officium usum & tractum expendit, quocirca de ipsa pecunia durante vivendo vel moriendo contingere sine contradictione hujusmodi heredem reliquere, sive non: postquam ad personam deputatam non obtinere conscientiam nocite, vel haereticis contradictione) propria pecunia expendenda securere a: sicut poterat ad ipsam dantem concedentem. Quia vero puritatem ipsam omnem rone cordis affectione zelamus, cum in praedictis libris a ad determinatam necessitatem (ut praedictum est) quam pecuniam concedi contingerit, concedentem ipsam rogari possit à fratribus, quod si quid de pecunia ipsa (habita necessitate determinata) superius, concedente ipse concedens, quod residuum praeter positum non alias pro aliis ipsorum fratrum praedictis necessitatibus convertatur, quo non conscientie praedicta, ipsa fiducia (si quod fuerit) restituarur eidem. Concedentem fratres, quod sollicite se cooptet, ut non plus facenter concedi consentiat, quam veridice conscientiam possit, rem necessitatem, pro qua pecunia ipsa concepitur, valuerit.

Et quia b praedictorum seriosa expositio a dante vel recipiente de facili possit errari: ut clarius manifestantur puritati ordinis, simpliciter aliquos in praedictum, saluti animarum hinc inde locum committimus: intellectum illum, qui satis in hoc casu à dante non ignorat percipitur, praesens ac in actum valentiam conscientie serie lucidamus, volentes illum ad committendum illi auctoriam: videlicet quod semper quando per manus fratribus ipsis mittitur vel offeritur (nisi expressè per concedentem vel offerentem aliud exprimat) pecunia illius prioris oblata intelligatur & missa.

Non enim verum simile est, aliquem elemosynam sine exceptione modum illum percipere, per quem dantem merito; vel illi c, equorum necessitatibus reddite per dantem hujusmodi providendi a, vel obsequium, vel factu conscientie puritate fraudentur. Ad haec quia fratribus ipsis internum in ultimis voluntatibus (sub diversis modis nonnulla legamus, nec expressè quid de his agendum sit, in regulis vel praedictis observandorum declarationibus continetur: nec in illis arbitari contingat in posterum; providendo legamus & fratrum conscientiam praevendo declaramus, ut natus, & dicimus, quod si restator modum elemosynae quem fratribus (eorum conditione inspecta) assignavit non liceret, exprimat in legando: ut si legasset fratribus vineam vel agrum ad excolendum, dantem ad hoc modum, vel similia verba in similibus proferret, aut quosdam similes in relinquendo servaret: à nisi legasset & jus receptione per annum modum fratres sollicitati-

a al. tractu. b al. annexum.

a Observatio modo & forma & sua ratio, sup. in fine. b dicitur & quia in praedictis, &c. c al. q. d. d. al. praedictis.

si vero modum sicut fratris in legendo testator
 expresserit: ut si diceret, Lego pecuniam pro fratrum
 necessitatibus expendendam, vel domum, agrum, vine-
 am & similia: ad hoc, quod per certam personam vel
 personarum classes distrahatur, & pecunia de rebus ipsis
 accepta in adiecta vel alia fratrum necessaria con-
 vertatur: aut in legendo similibus modis vel verbis uti-
 tur, in hoc casu illud in omnibus & per omnia (confi-
 derentis eorum necessitatibus & moderaminibus supra-
 dictis) quantum ad fratres, servari decernimus, quod
 per nos est superius in concessis pecuniariis elemosy-
 nis declaratum, ad quae legata solvenda tam haeredes
 alicuiusquam quam executores se liberales exhibeant. si
 fratrum praelati & seculares, quibus de iure vel con-
 suetudine proviso ista competeret (cum expediret) se
 officio suo promptos exhibeant, ad pias voluntates
 debitentur adimplendas.

Item & nos etiam per modos licitos, & fratrum re-
 gis congruis intendimus providere, quod haeredum
 curiales legitimis sibus fertur: ne pia defuncto-
 rum delinatur intentio, ac ipsi fratres pauperes op-
 portunas auxilium non fraudentur. Si vero fratres ip-
 si generaliter aliquid abique modi expressione lege-
 rint, in hoc legato se indeterminate relicto in omni-
 bus & per omnia intelligi & servari volumus, & in per-
 petuum praesenti constitutione jubemus, quod supra in
 pecunia seu elemosyna fratrum indeterminate ob-
 lata vel missa volumus ac expressimus observari: vi-
 detur sub modo licito fratrum intelligatur esse re-
 lictam: ita quod nec legans merito, nec fratres ipsi ef-
 fectu relidantur.

Quia vero libros & alia mobilia, quibus tam ordo
 quam fratres utuntur, quorum dominium (cum non
 in dominium aliorum) ad praesentem ecclesiam speciali-
 ter rechte dignoscitur, interdum contingit seu expedit
 seu vel etiam commutari: fratrum utilitatibus & eor-
 um conscientis providere volentes, eadem autorita-
 tem concedimus ut commutatio talium rerum, & ad eas
 res, quarum usum fratres licet habere, de genera-
 tum & provincialium ministrorum in suis administra-
 tionibus conjunctim vel divinum auctoritate procedat:
 quibus etiam de dispositione usus talium rerum con-
 cernimus ordinare. Si vero res huiusmodi assumato pre-
 cio veniat contingat, cum fratribus ipsis se vel per
 alium necesse pecuniam (regula prohibente) non li-
 centur, ordinamus & volumus, quod talis pecunia seu
 pretium recipiatur & expendatur in rem licitam, cuius
 usum fratres licet habere, per procuratorem ad praes-
 entem, vel ad cardinales, gubernationem per ipsam se-
 dem eadem ordinis, deputandum, juxta modum
 in superioribus necessitatibus praeteritis & in-
 presentibus ordinatum. De villis autem mobilibus,
 vel agrorum valentibus, licet ex praesenti nostra concessio-
 ne fratres (pietatis sui devotionis intuitu, vel pro
 honesta & rationabili causa) obtenta super hoc
 in generali, vel in provincialibus capitulis, tam de
 rebus villis seu agrorum valentibus & earum va-
 lentiis, quam praesentem licentia, scilicet a quibus & quali-
 tate habenda, existerit ordinatum: intra & extra ordi-
 nem alii eliguntur. Licet autem continetur in re-
 gula, quod fratres habeant unam tunicam cum capu-
 to, & aliam sine caputo, & videri possit illa fuisse in-
 continentis intentio, quod necessitate cessante pluribus
 non utantur: declaramus, quod possint fratres de licen-
 tia ministrorum & custodum conjunctim & divinum in
 administrationibus sibi commissis, cum eis videbitur

a Nota, quod iudex secularis interponit se circa legata pia. Font.
 in Vide Clem. xxi. §. preterea. & extraxit. quorundam §. in
 prima. font.

(pensatis necessitatibus & aliis circumstantiis, quae se-
 cundum Deum & regulam attendendae videntur) uti
 pluribus, nec per hoc videantur ad regula deviare: cum
 etiam in ipsa dicitur expresse, quod ministri & custo-
 des de infirmorum necessitatibus, & fratribus induen-
 dis sollicitam curam gerant, secundum loca & tempo-
 ra & frigidis regionibus. Et quoniam praedicta regula
 continet, quod de fratribus induendis & necessitati-
 bus infirmorum ministri tantum & custodes sollicitam
 curam gerant: & dictio illa tantum, ad eos ministros
 & custodes in hac cura perfuturum videatur, quod ab
 ea ceteros prima facie excludat: quia tamen solliciti
 considerate nos convenit, & tempus regule instruitur,
 quo fratres ista ad comparationem praesentem nume-
 ro pauci erant, & forsitan ministri & custodes videban-
 tur tunc ad ista procuranda posse sufficere: ac nihilo-
 minus multiplicationes fratrum, & moderni tempo-
 ris qualitates: nec sit verisimile beatum Franciscum
 institutorem regula vel ipsis ministris & custodibus
 impossibilitatis jugum voluisse praefigere, vel ex i-
 plus impossibilitatis consequentia fratres ipsos suis
 necessitatibus velle carere: concedimus, quod ipsi mi-
 nistri & custodes possint per alios huiusmodi curae so-
 licitudinem exercere. Debent etiam & alii fratres cu-
 ram huiusmodi, quae praesentibus ministris & custodibus
 praecipue incumbit ex hoc regula, cum sibi ab illis
 commissa fuerit, gerere diligenter. Continetur quo-
 que in regula, quod fratres, quibus gratiam dedit Do-
 minus laborandi, laborent fideliter & devotè. Ita
 quod (excluso ocio animae inimico) sanctae orationis
 & devotionis spiritum non extinguant. Quia vero ex
 verbo isto fratres ipsos de ocio vitae, & de regula
 transgressione improbe notate interdum haec sunt a-
 liqui sunt conati: nos mortis huiusmodi nefarios re-
 primemus, declaramus, quod consideratis verbis praed-
 ictis, & forma seu modo loquendi, sub quibus fra-
 tres ad huiusmodi exercitium inducuntur, non vider-
 tur ea fuisse instituentis intentio, quod vacantes stu-
 dio vel divinis officiis & ministeriis exequendis ma-
 nuali labori seu operationi subiceret, vel ad hocillos
 arclaret. Cum exemplo Christi multorum sanctorum
 patrum labor iste spiritualis tanto illi praeponderet,
 quanto, quae sunt animae, corporalibus praefertur.
 Ad alios vero, qui se in praedictis spiritualibus operibus
 non exercent, nisi tales aliorum fratrum licitis ser-
 vitiis occupentur (ne ociose vivant) verba praedicta de-
 claramus extendi. Nisi & tales tam excellentis & no-
 tabilis contemplationis, & orationis existentis, quod
 merito propter hoc non essent in tanto bono pro hu-
 jusmodi exercitio subtrahendi: fratres enim quicun-
 que studio vel divinis ministeriis non vacantes, sed a-
 liorum fratrum studio vel alii divinis officiis & mini-
 steriis vacantium servitiis inhaerentes tantum, pro ser-
 vitiis eisdem cum ipsis, quibus servant, sustentari me-
 rentur, quod astringitur illa aequa lege, quae strenuus pu-
 gnator ille c. David iusto decrevit, videlicet, quod de-
 scendentium ad praesidium, & remanentium ad sarcinas,
 partio aequatur. Verum quia expresse continetur in
 regula: quod fratres non praedicent: d. in Episcopatu
 alicuius Episcopi, cum ab eo illis fuerit contraditum:
 nos in hoc & deferentes regulae, & nihilominus aucto-
 ritatem apostolice plenitudinis conservantes, decla-
 mus, quod praedictum verbum ad litteram sicut regula
 ipsa protulit, observetur: nisi per sed. Apostol. circa hoc
 pro utilitate populi Christiani sit concessum, vel ordi-
 natum aliud, vel in posterum concedatur, seu etiam ordi-

a Nota, quod constitutio ex ratione superveniens ampliat.
 b. hoc est, non concionantur ad plebem, non psallunt, non colligunt.
 Font. c. 1. Lib. Reg. c. 20. d. Vide omnino Conc. Trid. sess. 5. de
 reform. c. 2. & sess. 24. de reform. c. 2.

notur a. Et quis in eodem capitulo regis immedia-
 te subijungitur, quod nullus fratrum populo penitus
 audeat predicare, nisi a ministro generali fuerit exami-
 natus, & etiam approbatus: ac ab eo predicationis of-
 ficiu[m] sibi sit concessum. Nos & statum preteritum
 ipsius ordinis in paucitate sui, & moderate in ampli-
 to fratrum numero, ac utilitate animarum (ut conde-
 cet) ad veritates concedimus, necdem generalem exa-
 minate & approbare fratres predicatos in populis,
 ac illis concedere licentiam predicandi, quatenus per-
 sone idoneitate & predicationis officium licentia
 ipsa respiciet, prout in regula continetur: verum-
 tamen provinciales ministri hoc possint in capitulis pro-
 vincialibus cum definitioribus, quod etiam hodie ob-
 servari dicitur & in fratrum privilegiis contineri: quam
 quidem licentiam prefati ministri revocare & suspen-
 dere valeant & arctare: sicut & quando id eis videbitur
 expedire. Sed quoniam in desideriis nostris hoc geri-
 tur, ut ad Dei gloriam salus proficiat animarum: ac di-
 cto ordini, per quem iugiter ad amorem divinum affe-
 ctio Christiana religionis accenditur, meritum & nu-
 merus augeatur, concedimus & presentis statuto firma-
 mus, licere non solum generali, sed etiam provinciali-
 bus ministris personas fugientes a seculo in fratres re-
 cipere: que ministrorum provincialium licentia per
 ipsum generalem (sicut expedire viderit) possit arctari.
 Vicarii vero provincialium ministrorum ex officio ar-
 ctent licentiam hanc sibi novem interdictam, nisi per
 ministrum eisdem (quibus hoc posse committitur vice-
 rariis & aliis licere decernimus) hoc ipsi vicariis specia-
 liter committatur. Caveant tamen ipsi provinciales,
 quod hoc non indifferete, non passim, sed sic confide-
 rate committant, ut illos, quibus hoc committi conti-
 genter, fidelibus exemplis fulciant, que omnia discretè
 procedant. Nec indifferenter omnes admittantur ad
 ordinem, sed silitantibus, qui suffragantibus, aliter
 a ordinem, idoneitate, vel aliis circumstantiis possint utiles
 esse ordini: sibi que per vitam meritum, ac aliis proficere
 per exemplum. Insuper dubitantibus fratribus predicti
 ordinis, an pro eo, quod iu regula dicitur, ut decedente
 generali ministro, a provincialibus ministris & custo-
 dibus in capitulo pentecostes fiat electio successoris,
 omnium custodum multitudinem oporteat ad gene-
 rale capitulum convenire: aut (ut omnia cum majori
 tranquillitate tractentur) sufficere possit, ut aliqui de
 singulis provinciis, quivoce habeant aliorum, inter-
 sint. Talius respondemus, ut scilicet singularum pro-
 vinciarum custodes unum ex se constituant, quem cum
 suo provinciali ministro pro seipsum ad capitulum diri-
 gent: voces aut vices suas committentes eidem. Quod
 etiam constituerint per se ipsos: statum huiusmodi du-
 ximus approbandum. Quod idem predecessor noster
 Gregorius nonus in casu huiusmodi dicitur respondisse.
 Denique b quia continetur in regula supra dicta, quod
 fratres non ingrediantur monasteria monachorum, pre-
 ter illos, quibus a sede predicta concessa fuerit licen-
 tia specialis: quanquam hoc de monasteriis pauperum
 monialium inclusum fratres sententis intelligendum
 esse creditur: cum eorum sedes prefata curam ha-
 beat specialiam, & intellectus huiusmodi per constitu-
 tionem quandam tempore regula date, vivente adhuc
 B. Francisco, per provinciales ministros fuisse creditur
 in generali capitulo declaratus: idem fratres certifica-
 ti nihilominus postulaverunt, an hoc de omnibus ge-
 neraliter, cum regula nullum excipiat, an de illis solum

monasteriis monialium predictarum debet accipi?
 Nos utique generaliter id esse prohibendum quatenus
 libet cenobiiis monialium responderent: & mona-
 chasterii volumus claustrum, domos, & confessiona-
 nes secularis intelligi: pro eo, quod ad alia loca ubi
 predicationis vel elemosinarum preterita a ceteris: in quibus
 id a superioribus suis pro sua fuerit mansuetudine revo-
 cante concessum exceptis, seu pro predictis mona-
 chasteriis includantur, ad que nulli datur concessio
 cultras sine sedis ejusdem licentia specialis: quatenus
 ipsum idem predecessor noster Gregorius IX. in
 dicitur respondisse. Ceterum sancte memoria condit-
 for Christi Franciscus mandasse dicitur circa annum
 vite sue (cujus mandatum ipsius dicitur testamento)
 quod verba ipsius regula non glossentur, & servari
 utamur eisdem) quod sic, vel sic intelligi debent non
 dicatur: adiciens quod fratres nullo modo illam
 quas ab Apostolica sede petent, & alia quatenus
 ferens, que non possent sine multa difficultate
 propter quod fratres hactenus, an teneantur ad ob-
 servantiam testamenti predicti, dubitationem nostram
 modi per eundem predecessorem nostrum Gregorius IX.
 perierunt de ipsorum conscientia amovenda: qui
 sicut attendens periculum animarum, & efficien-
 tes, quas propter hoc possent incurre, & dampnum de
 ipsorum conscientia amovenda, dicit, fratres ipsi
 ipsius mandati observantiam non tenent, quod in
 sententiis fratrum, & maxime ministrorum, quo
 tangebat, obligare nequit, nec successores eorum
 modolibet obligavit: cum non habet imperium per
 in preterita. Nos autem circa preteritum preteritum
 dextimus innovandum. Ad hoc a monialibus
 decessoribus nostris Romanis Pontificibus circa
 tationem ipsius regula & ipsam regulam contrarium
 diversas literas intelleximus emanasse. Sed hoc per
 hoc mordacium predictorum contra regulam ipsam de
 fratres quievit insultus: nec per litteras nostras
 trum providere b in multis, in quibus de novo vel
 liter necessario providendum esse multorum potest
 suum contingentium experientia indicant. Nos itaque
 he literarum huiusmodi & presentis constitutionis
 veritas vel intellectus adveniens in predictorum ob-
 servatione fratrum animos perturbaret: & quibus
 clarius & certius eorum statum & observantiam
 regula consilatur in omnibus, & singulari litera
 lis, quos constitutio ipsa continet, quatenus vel
 eorum aliqui continuantur in alii littera predicta
 supradictis: Hanc nostram constitutionem, predicto-
 nem, seu ordinationem tantum a fratribus ipsi
 se, ac insolubiliter decernimus perpetuo servari
 observandam. Cum igitur & predictis & ipsam
 cum multa maturitate discussis, regula ipsa
 sta, perfecta, & observabilis, nec ulli patere
 ni evidenter appareat: illa & omnia supra
 nos statuta, ordinata, concessa, disposita, decreta,
 clarata etiam & suppleta, de apostolica potestate
 nitudine approbamus, confirmamus, & volumus
 istere perpetuo firmitatis. Invitum obediunt
 strictè precipientes, quod hoc confirmatio
 constitutiones, vel decretales Episcopalis, Regum
 scholis. Et quia sub colore liciti nonnulli contra
 tres ipsos & regulam in legendo, exponendo,
 glossando possent ditum vius sue iniquitate
 dere: ac ipsius constitutionis intellectum
 diversas & adversas sententias producentes
 inventionibus depravare: & opinionum diversarum
 distortio intellectus multorum pro animo

a Nota bene, quod Papa pater constituit expresse contra con-
 stitutionem aliquam factam: etiam si sit & constitutio sua sit per
 alios Pontifices approbata. Foni. b Vide concilium Tridentinum, sess. 23.
 ut, de regularibus & monialibus capit. 3. & Extravag. Pae Papa
 & incip. & si mendicantium.

a Unde hunc & b, quia sub colore, etc. & per litteras
 sacros. eccles. & Bal. l. non dub de leg. Fin. b de perjurat.

...re. & a religionis ingressu multorum corda sub-
vertit. saltem debeat vitanda perversitas cogi-
tatio ipsius ad praedicta praecludere, & certum pro-
cedendi modum hanc constitutionem legentibus praefi-
ci. Itaque si poena excommunicationis & privati-
onis officii a beneficii districte praecipimus, ut praefens
contineatur, cum ipsam legi contigerit, sicut prolata est,
de scelerate exponatur ad litteram: concordantia, con-
trarietas, seu diversae vel adversae opiniones à lectoribus
repositoribus nullatenus inducantur. Super ipsa
constitutione glossae non fiant (nisi forsitan, per quas ver-
bum vel verbi sensus, seu constructio, vel ipsa construc-
tio quasi grammaticaliter ad litteram vel intelligibilius
explicetur.) Nec intellectus ipsius per legentem depra-
vetur in aliquo, seu distorqueatur ad aliud, quam litera
ipsa loquitur. Et ne secundum praedicta contra detracto-
res quomodocumque oporteat ulterius laborare, universis ad
hanc districte praecipimus, ne contra praedictam regu-
lam statum statum praedictorum, seu contra praemis-
sa per nos statuta, ordinata, concessa, disposita, decreta,
decretata, supplicata, approbata, & etiam confirmata, do-
pationes, scribant, determinent, praedictent, seu prave
advocent publice vel occulte. Sed si quid penes ali-
quem in his ambiguitatis emerferit, ad culmen praedictae
Apostolicae deducatur, ut ex auctoritate apostolica
sua in hoc manifestetur intentio: cui soli concessum est
in hac materia condere, & edita declarare. Glossantes
autem in scriptis constitutionem ipsam aliter, quam eo mo-
do, quem diximus: Doctores vero in super & lectores,
aut docent in publico, ex certa scientia & deliberate
instructum constitutionis huiusmodi depravantes, fa-
vendoque commentum, scripturas, seu libellos, ac
in omni sententia & deliberatione determinantes in scholis,
in praedictis contra praedicta, vel aliqua seu aliquod
praedictorum (non obstantibus aliquibus privilegiis, vel
indulgentiis, aut litteris apostolicis, quibuscumque digni-
tatis, personis, ordinibus, aut locis religiosis, vel secu-
laribus generaliter vel singulariter sub quacunque forma
vel appellatione verborum concessis, quae nolumus ali-
quando in praemissis quomodolibet suffragari) excom-
municacionis sententiae, quam nunc ipsos proferimus,
se nonnulli subjacere: à qua per neminem nisi per Ro-
manam Pontificem possint absolvi. Insuper tam istos,
quos per nos excommunicationis est prolata sen-
tentia, quam alios (si qui fuerint) contra praemissa vel
contra aliquid venientes, ad sedis memorata volumus
nullatenus appellari: ut quos proventus modus aequitatis non
minus retinet, compescat rigor apostolicae ultionis. Nulli
ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae
sententiae, ordinationis, concessionis, & dispositionis,
supplicationis, approbationis, confirmationis, & confir-
mationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si
quidem hoc autem praesumpserit, indignationem
omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Aposto-
lorum eius, se noverit incursurum. Datum Siriani
Calendas Septembris, Pontificatus nostri anno
secundo.

ecclesias, seu capellis ejusdem monasterii commorantes,
aut ipsos prioratus, ecclesias vel capellas ab ordinatio-
rum jurisdictione in aliquo, sed residentes tantum in
cellis, & cellas ipsas (hoc est loca secreta & solitaria, quae
ab hominum separata convictu sunt, ad contemplantium
& Deo vacandum specialiter deputata) defendat.

CA P. V.
Privilegiis aliquis in postea concessis beneficiis clericorum sua-
rum, quod appellatio clericorum suorum desinat, & dicitur. Item
And.
Idem.
Sicut nobis significare curasti, tibi gratias concessi-
mus, ut beneficia clericorum tuorum cedentium vel
decedentium possis conferre: quodque iidem clerici
praebendarum suarum fructus percipiant, ac si in suis ec-
clesiis personaliter residerent. Verum quia dubitas, Bre-
vi respondemus oraculo, quod illos in his & similibus
casibus tuos volumus intelligi clericos, qui per te non
questi proprietas, vel recepti, sine fraude & fictione qual-
libet vere tui clerici familiares existunt, & in tuis expen-
sis continue domesticis commensales. Etiam si si quos
ex illis aliquando pro tuis gerendis negotiis abesse con-
tingat.

DE REGULIS JURIS.

- Bonifacius VIII. 6
Regula I.
Beneficium ecclesiasticum non potest licite sine in-
stitutione canonica obtineri.
Regula II.
Possessor malae fidei, ullo tempore non praescribit.
Reg. III.
Sine possessione praescriptio non procedit.
Reg. IV.
Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum.
Reg. V.
Peccati venia non datur nisi correctio.
Reg. VI.
Nemo potest ad impossibile obligari.
Reg. VII.
Privilegium personale personam sequitur, & extinguitur
cum persona.
Reg. VIII.
Semel malus, semper praesumitur esse malus.
Reg. IX.
Ratum a quis habere non potest, quod ipsius nomi-
ne non est gestum.
Reg. X.
Ratificationem retrotrahi, & mandato non est du-
bium comparari.
Reg. XI.
Cum sunt partium iura obscura, reo savendum est po-
tius, quam actori.
Reg. XII.
In iudiciis non est acceptio personarum habenda.
Reg. XIII.
Ignorantia facti, non juris, excusat.
Reg. XIV.
Cum quis in jus succedit alterius, iustam ignorantiam
causam tenetur habere.
Reg. XV.
Odia restringi, & favores convenit ampliari.

a. Alias, ita: etiam si ex illis aliquo aliquando, &c. b. a-
lias, ita: idem. c. En B. August. epist. 14. ad Macedonum referre.
Ivo in decreto part. 1. c. 4. & part. 1. c. 25. d. Vide Binn. consil.
27. l. 4. & consil. 129. mod. lib.